

SAKINILACAK ŞEYLER* (1)

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِيَّاكَ مُ وَالْغَيْبَةَ، فَإِنَّ الْغَيْبَةَ أَشَدَّ مِنَ الزَّوْنِ؛ إِنَّ
الرَّجُلَ قَدْ يَزْنِي، وَيَتَّوَبُ، فَيَتَّوَبُ وَاللَّهِ عَلَيْهِ،
وَإِنَّ صَاحِبَ الْغَيْبَةِ لَيَغْفِرُ لَهُ، حَتَّى يَغْفِرَ لَهُ

صَاحِبُهُ

(ابن أبي الدنيا في ذم الغيبة عن جابر وأبي سعيد معا)

RE.174/1 (İyyâküm ve'l-gıybete, feinne'l-gıybete eşeddü mine'z-zinâ; inne'r-racule kad yeznî, ve yetûbü, feyetûbu'llâhu aleyhi, ve inne sâhibe'l-gıybeti lâ yuğferu lehû, hattâ yağfira lehû sâhibühu.)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—*Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!*” [*Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...*]

“—*Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!*” [*Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...*]

“—*Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!*” [*Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...*]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Gıybetin Zinadan Kötü Oluşu

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan ve Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

¹ İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.118, no:164; Gıybet ve'n-Nemîme, c.I, s.45, no:25; Ebü'ş-Şeyh, *et-Tevbîh ve't-Tenbih*, c.I, s.179, no:162; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan ve Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Hennâd, *Zühd*, c.II, s.565, no:1178; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.596, no:8026; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.349, no:9783.

إِيَّاكَ مُ وَالْغَيْبَةَ، فَإِنَّ الْغَيْبَةَ أَشَدَّ مِنَ الزِّنَا؛ إِنَّ
الرَّجُلَ قَدْ يَزْنِي، وَيَتَّوَبُ، فَيَتَّوَبُ وَاللَّهِ عَلَيْهِ،
وَإِنَّ صَاحِبَ الْغَيْبَةِ لَيَغْفِرُ لَهُ، حَتَّى يَغْفِرَ لَهُ

صَاحِبُ ه

(ابن أبي الدنيا في ذم الغيبة عن جابر وأبي سعيد معا)

RE.174/1 (*İyyâküm ve'l-gıybete, feinne'l-gıybete eşeddü mine'z-zinâ; inne'r-racule kad yeznî, ve yetûbü, feyetûbu'llâhu aleyhi, ve inne sâhibe'l-gıybeti lâ yuğferu lehû, hattâ yağfira lehû sâhibühu.*)

Evvelki derste küçük günahlardan sakınmayı tavsiye etmişti. Küçük günahlar ki, sagâir diye tabir ediyoruz. Ne kadar ufak olursa olsun... Mesela, kıvılcım biliyorsunuz ufacık bir şeydir ama bir evin yanmasına, bir mahallenin yanmasına, bir çarşının yanmasına sebep olabiliyor. Bir kıvılcımdır, yangın çıkarabilir. Ufaktır diyerekten günahlara ehemmiyet vermemezlik yapmamalı. Ufaktır, büyükleri de çeker, Allah esirgeye, insan sonra büyük büyük günahlar işler de farkına bile varmaz. Artık kulak asmaz.

Şimdi bugün gıybete geldi. Gıybet, arkasından onun ayıplarını söylemek. Gerek lafla, gerek işaretle, gerek hikâye tarikiyle... Hatta kalp ile olmasına bile cevaz vermemişler.

Gıybet bugün çok acı bir derttir Yalnız şu kadar var ki gıybet denilince, muhakkak birinin bir yerin arkasından konuşmak demek değildir. Meselâ, bir dinsizin dinsiz olduğunu duyurmak gıybet değildir. Bir sarhoşun sarhoşluğunu duyurmak gıybet değildir. Bir hırsızın hırsızlığını duyurmak gıybet değildir. Çünkü onlardan müslümanlara zarar gelmesin diye onları duyurmak lazım. Onları saklamak câiz değil. Onu duyuracaksın ki öteki müslüman da ondan korunsun. Bu gıybet müslümanların aleyhinde konuşmalardır. Müslümandır, hatadan da salim değildir.

Bu gıybet çok günahdır. Ne kadar günah?

O kadar büyük günah ki, hafsala kabul etmez. İnsan annesiyle zina eder mi? Etmez. Olacak şey değil yani. “Onun 33 tane zinasına bedel.” demişler.

Bu müslüman arkadaşının, hele bir hoca arkadaşı mesela, hafız arkadaşı, din adamı. Camiye geliyor beş vakit namazını kılıyor. Bunların arkasından gıybetlerini yapmak, hatalarını söylemek, onun şanına şerefine keder verecek, onun zilletini mucip olacak şeyleri duyurmak ve çok büyük günahdır..

Onun için diyor ki:

Zina eden insan, zina eder, fakat tevbe eder, “Yahu ben bu işi yaptım ama tevbekârım. Bir daha yapmayacağım.” der, olur ki Allah affeder. Ama gıybetinki öyle değil. Gıybet sahibi tevbe de etse kabul etmiyor Allah. Ta sen kimi gıybet ettiysen, gideceksin ve diyeceksin ki;

“—Kardeş! Ben senin hakkında, aleyhinde şöyle konuştum. Hata etmişim, şimdi senden af istiyorum. Beni affeder misin?”

O affederse, Allah ondan sonra affediyor. Allah'ın affı, kulun affından sonra geliyor. E bunu da yapabilecek babayiğit pek az çıkar. Gitsin de özür dilesin, insanın kibri, varlığı benliği müsaade etmez ki buna... Hadi kendinden büyüklerde olursa, ona kolaylık olur ama küçük adam, kendinden küçük gördüklerine gidip de özür dilesin, imkânı yok.

Allah muhafaza etsin cümlemizi...

b.Ölünün Arkasından Ağlamak

Şîrâzî, Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki;²

إِيَّاكَ مُ وَالنِّيَّاحَةَ عَلَى مَوْتَاكَ مُ، فَإِنَّ الْمَيِّتَ لَ

يَزَالُ م عَذْبًا مَا نِيحَ عَلَيْهِ

(الشيرازى فى الألقاب عن أبى الدرداء)

RE. 174/2 (*İyyâküm ve'n-niyâhate alâ mevtâküm, feinne'l- meyyite lâ yezâlû muazzeben mâ nîha aleyhi.*)

Biliyorsunuz, *niyâha*; ölülerin arkasından parayla ağlama, ağlatma.

² *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.619, no:42466; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.353, no:9796.

Ne diyorlar onlara? Goygoycu mu diyorlar. Ağlıyor senin için. Para veriyorsun o da ağlıyor.

İstersen kendi insanın da olsa, ölünün arkasından ağlamak, onun methiyelerini sayaraktan, iyiliklerini sayaraktan, şöyleydi de böyleydi de diyerekten günlerce ağlamak, bu ölenin muazzep oluşuna sebep olurmuş.

Eğer ölen insan ölmezden evvel vasiyet etti ise:

“—Sakın evlatlarım, benim arkamdan böyle ağlamayın!” dediyse, o zaman onların ağlayışı ölüye tesir etmez.

Vasiyet etmediyse, onların anlayışından dolayı ne kadar devam ederse, o niyâha müddetince ölü de muazzep olur. Onun için Allah kusurlarımızı affetsin...

Takdir-i ilâhîye rıza... Ölüm hepimizin başına gelecek. Eh, ağlanır, gözler ağlar, ses çıkarmadan içinden sızlanırsın. Tabii sızlanmamak da mümkün değildir. Sızlanır insan, evlâdı ölür, ailesi ölür, anası babası ölür, sızlanır. Ama öyle dünya hallerinden goygoycular gibi söylenmek câiz değildir.

c. Güneşin Altında Oturmayın!

Hàkim, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

³ Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.456, no:8264; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.139. no:25400; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.338, no:9758.

إِيَّاكَ مُ وَالْج ل وَسَ فِي الشَّمْسِ، فَإِنَّهَا ت بُلِي
الثَّوْبَ، وَت نْتِن الرِّيحَ وَت ظَهْر الدَّاءِ الدَّفِينِ
(ك. عن ابن عباس)

RE. 174/3 (*İyyâküm ve'l-cülûse fi'ş-şemsi, feinnehâ tüble's-sevbe, ve tüntinü'r-rîha, tüzhiru'd-dâe'd-defîne.*)

(*İyyâküm ve'l-cülûse fi'ş-şemsi*) “Güneşte oturmaktan sakının! (*Feinnehâ tüble's-sevbe*) Çünkü güneş elbiseyi eskitir, (*ve tüntinü'r-rîha*) kokutur, (*Tüzhiru'd-dâe'd-defîne*) gizli hastalığı meydana çıkarır.

Güneşin altında oturmayı da tavsiye etmiyor. Bizim memleketlerimizde pek o kadar şiddetli değildir güneş ama, Arabistan gibi memleketlerde çok şiddetli. O şiddetli güneşin altında oturmak câiz değildir buyrulmuş.

“—Güneş altında oturmayın! Çünkü giydiğiniz elbiselerin eskimesine, kokuların yayılmasına ve içeride gömülü olan, saklı olan hastalıkların meydana çıkmasına vesile olur.”

d.Sapanla Taş Atmayın!

Taberânî, İmran ibn-i Husayn RA'dan ve Abdullah ibn-i Mugaffel RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.227, no:566; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.36, no:6011; İmran ibn-i Husayn RA'dan ve Abdullah ibn-i Mugaffel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.351. no:10843; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.X, s.339, no:9761.

إِيَّاكَ مُ وَالْخَذْفَ فَإِنَّهَا تَكْسِرُ السِّنَّ وَتَفْقَأُ الْعَيْنَ

وَلَت نَكِيءُ الْعَدُوَّ

(طب، عن عمران بن حصين أو عبد اللّ بن مفضل)

RE. 174/4 (*lyyâküm ve'l-hazefe, feinnehâ teksiru'sinne, ve tefkaü'l-ayne, ve lâ tenkiü'l-adüvve.*)

(*lyyâküm ve'l-hazefe*) “Sapanla taş atmaktan sakının! () Çünkü o dişi kırar, (*ve tefkaü'l-ayne*) gözü çıkarır, (*ve lâ tenkiü'l-adüvve*) ve düşmanı da yaralamaz.”

Ki çocukların sapanla attıkları taşlar yahut elleriyle attıkları taşlar, ki bunlar hiçbir şeye yaramaz. Birisinin dişinin kırılmasını, birisinin de gözünün çıkmasına sebep olabilir. Bunlarla düşman korkutulmaz. Düşmanı korkutacak, atılacak şeyler, onlara göre olmalıdır, zamanına göre olmalıdır.

e.Çalgı ve Şarkı Dinlemekten Sakının!

İbn-i Sasaî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

إِيَّاكَ مُ وَاسْتِمَاعَ الْمَعَارِفِ وَالْغِنَاءِ؛ فَإِنَّهُ مَا ي

نُبِتَانَ النِّفَاقَ فِي الْقَلْبِ، كَمَا ي نُبِتُ الْمَاءِ

الْبَقْلَ

(ابن صصرى عن ابن مسعود)

⁵ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.220, no:40667; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.X, s.334, no:9744.

RE.175/5 (*İyyâküm ve'stimâa'l-meâzifi ve'gînâe; feinnehümâ yünbitâni'n-nifâka fi'l-kalbi, kemâ yünbitü'l-mâü'l-bekale.*) Bu bugünün büyük dertlerinden birisi.

Buyuruyor ki:

(*İyyâküm ve'stimâa'l-meâzifi ve'l-gînâe*) “Sizi çalgı ve şarkı dinlemekten men ederim.”

Mevlithan mı diyorlar, ne diyorlar onlara, gazelciler. Onların çeşitli sözleri ile söylenen şiirler ve neler varsa bunların hepsinden sizi men ederim. Sakının bunlardan.

Evet şimdi mesela çeşitli çalgı aletleri var ya, adlarını beceremeyeğim onların, bir sürü. Bunların hepsi bu meâzif kelimesinin altındadır. Hangisi olursa olsun, tamburundan tut da davuluna varıncaya kadar.

(*Feinnehümâ yünbitâni'n-nifâka fi'l-kalbi*) “Su çalgı ve şarkılar, kalpte münafıklık bitirir; (*kemâ yünbitü'l-mâü'l-bekale*) suyun otları bitirdiği gibi... Suladın mı bir yeri, oradan otlar biter. O otlar nasıl bitiyorsa, gönülde de bu sebeple münafıklık biter.” diyor. E ondan sonra sen kendini nasıl kurtarırsın bilmem.

Onun için bunlarla meşgul olmamalı!

Abdülhâlik-ı Gücdevânî Hazretleri çocuğuna nasihatinde:

“—Oğul, sakın bunları dinleyici olma ve bunlarla sohbet edici de olma!” diyerek, bunlardan onu men ediyor.

f.Münafıkların Huşûu

Deylemî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

إِيَّاكَ مُوَخَّشٌ وَعَنِ النَّفَاقِ، يَخْشَعُ الْبَدَنُ، وَلاَ يَخْشَعُ
الْقَلْبُ

(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ)

RE. 175/6 (*İyyâküm ve huşûa'n-nifâkı, yahşeu'l-bedenü, ve lâ yahşeu'l-kalbü.*)

(*İyyâküm ve huşûa'n-nifâkı*) “Münafıkların huşûu gibi huşû taslamaktan sizi men ederim, hazer ederim.”

Kafasını eğer, boynunu eğer, gözünü yumar; “Oo!.. Ne adam! Evliyâ!” dersin. Kendisinde havf u haşyet olduğunu zannettiriyor herkese...

(*Yahşeu'l-bedenü, ve lâ yahşeu'l-kalbü*) “Bedeninde huşû olur, halbuki kalbinde o korku yoktur.”

Kafasında o korku, boynunda o korku, belinde o korku, eğmiş kendini, ha giderken filan bakıyorsun, ne güzel. Ama içinde o korku yoksa, onlardan sizi tahzir ederim. Yani korku içinize sinsin, korku içinizde olsun. Dilinizde veyahut kafanızda gözünüzde olmasın.

⁶ İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.455; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.527, no:20090; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.355, no:9801.

Ama kalbe geçirebilmek için de öyle gözlerin yaptığı taklitçilik de caizdir ki, o o suretle de kalbe bir müddet sonra yerleşmiş olur. Kalpte de havf u haşyet belirmiş olur.

g.İsraftan Sakının!

Deylemî, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

إِيَّاكَ مُمَّ وَالسَّرَفَ فِي الْمَالِ، وَالنَّفَقَةَ؛ وَعَلَيْكَ مُمَّ بِأِ
لِاِقْتِصَادٍ، فَمَا افْتَقَرَ قَوْمٌ قَطُّ اقْتَصَدُوا

(الديلمى عن أبي أمامة)

RE. 174/7 (*İyyâküm ve's-serefe fi'l-mâli, ve'n-nefakati; ve aleyküm bi'l-iktisâdi, femâ iftekara kavmün kattu iktesadû.*)

(*İyyâküm ve's-serefe fi'l-mâli, ve'n-nefakati*) “Malda ve nafakada israftan sakının! Onları boş yere, lüzumsuz yere harcamayın! (Ve aleyküm bi'l-iktisâdi) Size iktisatlı olmayı tavsiye ederim. Ne kadar zengin olursanız olun, iktisattan ayrılmayın!”

(*Femâ iftekara kavmün kattu iktesadû*) “Bir kavim iktisada riayet ettiği müddetçe kat'iyen fakir olmaz. İktisada riayet ettiği müddetçe fakirlik yüzü görmez.

Fakirliği, iktisada riayetsizliğinin cezasıdır.”

⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.387, no:1560; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.53, no:5454; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.342, no:9767.

h.Ana Babaya İsyandan Sakının!

Deylemî Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

إِيَّاكَ مُوعِقٌ وَقَ الْوَالِدَيْنِ، فَإِنَّ الْجَنَّةَ سِي وَجَدَ
رِيحَهَا مَسِيرَةَ أَلْفِ عَامٍ، وَلَ يَجِدُ رِيحَهَا عَاقٌ، وَلَ
قَاطِعِ رَحِمٍ، وَلَ شَيْخُ زَانٍ، وَلَ جَارٌ إِزَارُهُ خِي
لَاءِ، إِنَّمَا الْكِبْرِيَاءُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(الديلمى عن على)

RE. 174/8 (*İyyâküm ve ukûka'l-vâlideyn, feinne'l-cennete yûcedu rîhuhâ min mesîreti elfi àmin, ve lâ yecidü rîhahâ àkkun ve lâ kâtıu rahimin, ve lâ şeyhun zânin, ve lâ cârrun izârehû huyelâe, inneme'l-kibriyâe li'llâhi azze ve celle.*) Sadaka rasûlü'llâh.

Vâlideyn, ana baba demek.

(*İyyâküm ve ukûka'l-vâlideyn*) “Aman, sakın anne ve babaya âsi olmayın! Sakın annenin babanın sözünü dinlemeyen, onlara karşı gelen bir evlat olmayın!”

(*Feinne'l-cennete*) “Hiç şüphe yok ki cennet öyle bir yerdir ki, (*yûcedu rîhuhâ min mesîreti*

⁸ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.18; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVIII, s.81; Hz. Ali RA'dan

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s:113, no:44000; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.357, no:9807.

elfi âmin) onun kokusu bin yıllık mesafeden duyulur.” Cennet öyle bir yer. (*Ve lâ yecidu rîhahâ âkkun*) Ama anne babaya âsi olan, karşı gelmiş olan, onunla arası bozuk olan evlât, cennetin kokusunu bile duyamaz.”

(*Ve lâ kâtiu rahimin*) “Akraba u taallukâtı ile ilgisini kesen de o da kokuyu duyamaz.”

(*Ve lâ şeyhun zânin*) “Yaşı 60-70’i bulmuş hâlâ gençlik devreleri ile kötülük peşinde. Bu da cennetin kokusunu duyamayacak.”

(*Ve lâ cârrun izârahu huyelâe*) “Bir de mağrurluğundan, kibrinden, gururundan, kendini beğenmesinden dolayı elbisesini yerde sürükleyen.”

(*İnneme’l-kibriyâu’llâhi azze ve celle*) “Büyüklik ancak Allah’a yakışıır, Allah’tan gayrisine büyüklenmek câiz değildir.”

Onun için bu kibirliler, şeyh-i zâniler, kâtı-ı rahimler, ana babaya âsi olanlar cennetin kokusunu bile duyamayacaklarını beyan buyuruyor.

Başka bir hadis-i şerifte buyrulmuş ki:⁹

⁹ Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.102, no:119; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.116, no:2611; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Câmiü’l-Ahlâk*, c.IV, s.461, no:1714; Ebü’ş-Şeyh, *el-Fevâid*, c.I, s.26, no:25; Ebü’ş-Şeyh, *Tabakâtü’l-Muhaddisîn*, c.IV, s.19, no:1034; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.348, no:347; İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.VI, s.128, no:442; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.461, no:45439; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.335, no:1078; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XII, s.80, no:11476.

الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ

(القضاعي، خط. فى الجامع عن أنس)

RE. 200/16 (*El-cennetü tahte akdâmi'l-ümmehât*) “Cennet anaların ayakları altındadır.” buyrulmuş.

Ne demek?.. “Evlat anneye babaya çok hürmet ederse, cennete öyle girer.” demek. Anneyi babayı üzmemek lâzım, âsî olmamak lâzım!

Onları kızdırırsan, isyan edersen, tuğyan edersen cenneti kaçırmış olursun.

i. Kıssacılardan Sakının!

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SEAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

إِيَّاكُمْ وَالْقِصَّاصِ، الَّذِينَ يَقْدِمُونَ وَيُخْرُونَ

وَيَخْلِطُونَ وَيَغْلِطُونَ

(الديلمى عن أنس)

RE. 174/9 (*İyyâküm ve'l-kussâs, ellezîne yukaddimûne ve yuahhirûne, ve yahlitûne ve yağletûne.*)

(*İyyâküm ve'l-kussâs*) “O kıssa anlatıcılardan sakının! (*Ellezîne yukaddimûne ve yuahhirûne*)

¹⁰Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.386, o:1554; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.X, s.351, no:9789.

Onlar anlattıklarında takdim ederler, tehir ederler; bilgileri öne alırlar, sona bırakırlar, yâni yerlerini değiştirirler. (Ve yahlitûne ve yağletûne) Birbirleriyle karıştırırlar ve hataya düşerler.”

Bu kıssacı vâizlerin özelliklerindedir ki, konuşmalarında daima ifrat ve tefrit olarak fazla şey konuşurlar. Lafını zînetlendirmek için vakaları genişletirler, şöyle yaparlar böyle yaparlar. Onlardan da ikaz ediyor:

“—Olduğu gibi söyleyin! Âyetinin mânası, hadisin mânası neyse onunla iktifa edin!” diyor. Gerisi Allah’a ait.

j. İhbarcılıktan Sakının!

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

إِيَّاكُمْ وَقَاتِلَ الثَّلَاثَةَ، فَإِنَّهُ مِنْ شِرَارِ خَلْقِ اللَّهِ، رَجُلٌ
سَلَّمَ أَخَاهُ إِلَى سُلْطَانِهِ، فَقَتَلَ نَفْسَهُ، وَقَتَلَ
أَخَاهُ، وَقَتَلَ سُلْطَانَهُ

(الديلميين أنس)

RE. 174/10 (*İyyâküm ve kâtile’s-selâseti, feinnehû min şirâri halki’llâh, racülün selleme ehâhu ilâ sultânihî; fekatele nefsehû, ve katele ehâhu, ve katele sultânehû.*)

¹¹ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s,380, no:1530; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.815, no:8846; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXXIII, s.170, no:35991.

Üç kişinin katilinden sakınıınız. Zira o, Allah'ın mahlukatının şerlilerindedir. Şöyle ki: “O, (gammazlıkla) kardeşini sultana teslim eden bir kişidir ki, böylece o hem kendini öldürdü, hem kardeşini öldürdü ve hem de sultanını öldürmüş oldu.

(*Iyyâküm ve kâtile's-selâseti*) “Üç kişinin katline sebep olmaktan korkunuz, sakının; (*feinnehû min şirâri halki'llâhi*) çünkü o, Allah-u Teâlâ'nın şerli bir mahlûkudur. (*Racülün selleme ehâhu ilâ sultânihî*) Bir adamdır ki, ‘Bu adam şöyle dedi, böyle dedi.’ diyerek gammazlıkla kardeşini sultana ihbar ediyor.”

Üç kişinin katline sebep oluyor: (*Fekatele nefsehû*) “Bir kere kardeşini ihbarından dolayı kendini öldürmüş oluyor.

(*Ve katele ehâhu*) “O ihbarından dolayı kardeşini de o da bir cezaya çarptığından dolayı onun da ölümüne sebep oluyor.” Ve katele sultânehu. “Onu katleden sultan o da ayrıca bir cezaya müstehak oluyor ki, nasıl haksız yere sen bu adamın raporu ile bu adamı bu cezaya çarptırdın?” diyerekten. Bir ihbarcı üç kişinin vebaline giriyor.

k.Sultanla Oturup Kalkmaktan Sakının!

Deylemî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efedimiz buyurmuşlar ki:¹²

¹² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I; s.382, no:1536; Hz. Ali RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.X, s.358, no:9811.

إِيَّاكَ مُ وَمَ جَالَسَةَ السُّ لُطَانَ، فَإِنَّهَا ذَهَابُ الدِّينِ؛
وَإِيَّاكَ مُ وَمَعَ وَنْتَهُ، فَإِنَّكَ مُ لَ تَحْمَدُ وَنَ أَمْرَهُ

(الديلمى عن على)

RE. 174/11 (*İyyâküm ve mücâlesete's-sultâni, feinnehâ zehâbü'd-dîni; ve iyyâküm ve meûnetehû, feinneküm lâ tahmedûne emrahu.*)

(*İyyâküm ve mücâlesete's-sultâni*) “Sultanla oturup kalk- maktan sakının! (*Feinnehâ zehâbü'd-dîni*) Çünkü bu, dinin gitmesidir. (*Ve iyyâküm ve meûnetehû*) Ona yardımcı olmaktan da sakının! (*Feinneküm lâ tahmedûne emrahu*) Zira siz onun işini övemezsiniz.”

Şâyân-ı dikkattir bu! Sultanlık ayrı bir dert, iş. Makamının icabı olaraktan, saltanatının icabı olaraktan kendisinde birçok kuvvet ve kudretler vardır. Onların yanında oturduğu vakitte, onların sözüne evet demek mecburiyetindedir insan. Evet demedin miydi, atarlar oradan o adamı... Binâen aleyh evet dediğin vakitte de dinin gider elinden.

“—Her şeye evet denir mi?”

Ama sen oradan onun sesini duyuyorsun, onun için evet dersin. Evet deyince din de gider.

Onun için Abdülhâlık-ı Gücdevânî'nin oğluna olan nasiha- tinden birisi de bu:

“—Sakın sultanla oturma ve sohbet etme. Eğer onlarla oturur da sohbet edersen dinin elinden gider.” diyor.

I.Söz Taşımaktan Sakının!

İbn-i Lâl Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

إِيَّاكُمْ وَالنَّمِيمَةَ، وَنَقْلَ الْأَحَادِيثِ

(ابن لل عن ابن مسعود)

RE. 174/12 (*İyyâküm ve'n-nemîmete ve nakle'l-ehâdîsi.*) (*İyyâküm ve'n-nemîmete*) “Kovuculuk yapmaktan sakının! (*Ve nakle'l-ehâdîsi*) Söz taşımaktan da sakının!” Bu da yine bir derttir!

Konuşuruz bir mecliste, sohbette. Eh bazen de olur da şöyle böyle bir laf geçmiştir aramızda. Hemen gider;

“—Senin hakkında filan ne dedi biliyor musun?” diye.

“—Ne dedi?”

“—Şöyle dedi, böyle dedi.” der, arayı bozar. Bundan sakının. Bu gibi sözleri nakletmeyin!

Ve bunların nakletmekte de çok zarar vardır. Faydalı şeyse neyse ama faydasız olursa hiç bunları nakletmeyin.

Buna münasip bir şey hatırıma geldi.

¹³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.3, no:1547; Ebü's-Şeyh, *Tabakätü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.402, no:952; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.655. no:8534; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.352, no:9794.

Hendek muharebesi, Hicretin 5. yılı Şevval ayının 7'sinde (1 Mart 627) başlayıp Zilkade'nin 1. günü (24 Mart 627) sona erdi. Şehrin müdafaası çevresine kazılan hendeklerle sağlandığı için Hendek Gazvesi denilmiştir. Hendeğin uzunluğu yaklaşık 5,5 kilometre, genişliği 9 metre, derinliği ise 4,5 metre kadardı.

Birkaç haftada tamamlanan hendek kazma işinden hemen sonra, muhtemelen 10-12.000 kişiden oluşan düşman ordusu Medine'ye ulaştı ve karargâhını şehrin kuzeyinde Uhud Savaşı'nın yapıldığı alanda kurdu; müşriklerin sancağını Benî Abdüddâr'dan Osman ibn-i Talha taşıyordu. Müslüman askerlerin sayısı ise 3000 kadardı ve muhacirlerin sancaktarı Zeyd ibn-i Hârise, ensarınki ise Sa'd ibn-i Ubâde idi.

Rasûl-i Ekrem kadınlarla çocukların, yiyecek ve içeceklerin, değerli eşyaların ve hayvanların şehirde bulunan en müstahkem binalarda toplanmasını ve ordunun Sel dağı eteklerinde karargâh kurmasını emretti. Kendisi de çadırını Zûbâb dağından bugün Fetih Mescidi'nin bulunduğu yere nakletti. Kureyşliler ve müttetikleri böyle bir hendekle karşılaşacaklarını hiç düşünmedikleri için şaşırıp kaldılar.

Daha önce Hayber'e sürülmüş olan Benî Nadîr'e mensup bir heyet, Medine'de oturan ve müslümanlarla arası iyi olan Benî Kurayza yahudilerine gidip onları müslümanlara karşı hücumla geçmeye ikna etti. Durumu öğrenen Peygamber SAS, hemen tedbir aldı ve birkaç

yüz kişiden oluşan iki birlik göndererek yahudi mahallelerinin etrafını kuşattı

Bu arada Benî Eşca' kabilesinin reisi Nuaym ibn-i Mes'ûd müslüman olmuş ve bunu henüz kimse duymamıştı. Nuaym, Rasûl-i Ekrem'in yanına geldi:

“—Yâ Rasûlallah! Ben müslüman oldum, dininizi kabul ettim.

Bana emrini söyle!” dedi.

Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz:

“—Madem ki şimdi sen de müslümansın. İslâmiyet'ini sakla, git düşman tarafına, onların aralarını aç.” buyurdu.

Nuaym, Benî Kurayza yahudilerine gitti ve kendilerine, Medineli olmayan müttefiklerin yurtlarına dönünce yalnız kalacaklarını, onlardan savaşacaklarına ve kuşatmayı kaldırmayacaklarına dair söz vermelerini, güvence için de Kureyş'ten 70 kişiyi rehin istemelerini tavsiye etti.

Sonra da müttefik ordugâhlarına giderek yahudilerin gizlice Hz. Peygamber'le anlaşıklarını, Kureyş'in bazı ileri gelenlerini rehin alıp, ona götürmeye karar verdiklerini söyledi. Aynı haberleri müslümanlar arasında da yaydı. Böylece düşman saflarında ortaya çıkan ihtilâf, Benî Kurayza yahudilerinin saf dışı kalmaları sonucunu doğurdu.

Ertesi gün gittiler olayı soruşturunca, Nuaym'ın doğru söylediğine karar verdiler. Ebû Süfyan baştan, “Ben gidiyorum!” dedi taifesine.

Allah da o sırada bir fırtına verdi. O fırtınaya dayanamadılar,

çekilip gittiler. Benî Kureyza yine kaldı müslümanların eline...

Nuaym'ın bu yaptığı nemîme değil işte. Bu Peygamberin sözü sebebiyle iki tarafı birbirine düşürerek İslâm'ı kurtarmak. İslâm'ı kurtarmak için bu oyunu yaptı.

O zaman Peygamber SAS Efendimiz:¹⁴

الْحَرْبُ خَدْعَةٌ

(خ.ت. د. عن جابر)

(*El-harbu hud'atün*) “Harp hileden ibarettir.” buyurdular.

O suretle de müslümanlar müşriklerin şerrinden kurtuldular.

Yalnız orada bir şey var, hoşuma gider her zaman: Hendek kazılmış, tabii düşman hendeği geçemiyor. Okçular var, geçeni vuruyorlar.

Araplar arasında cesaretiyle şöhret kazanan Amr ibn-i Abdüved hendeği atlamış atıyla... Mübâreze için bir savaşçı istemiş. Rasûl-i Ekrem

¹⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.X, s.229, no:2805; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.245, no:1598; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.225, no:2266; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Hız. Ali'ye kılıcını vermiş ve sarığını sarmış. Henüz genç yaşta bulunan Hız. Ali mübâreze için onun karşısına çıkmış. Tabii zırhlı olduğu için tanımıyor onun kim olduğunu.

“—Kimsin?” demiş.

“—Ebû Talib'in ođluyum!” demiş.

“—Yahu, senin babanla benim çok ahbablığım vardı. Sana kıyamam, senin ağzın daha sût kokuyor. Sen git de bana yakışan bir adam gelsin karşıma!” demiş.

“—Sen bana kıyamazsan ben sana kıyarım. İn atından da dövüşelim.” demiş.

Adam atından inmiş, Hız. Ali Efendimiz orada bir at oyunu oynatıyor. Tozu dumana karıştıyor, adamın kılıç hamlesi boşa gidiyor. Hız. Ali'ye geliyor sıra, Bir vurduğu vakitte ikiye bölüyor, atıyor dışarı.

Onun gibi bir de Ubeydullah isminde birisi var. O da birisini vurmuş, hem kalkanını, hem kendisini, hem de atının eğerini kesmiş böyle. Demişler ki;

“—Amma keskin kılıcın varmış!”

“—Yok, kılıçta değil iş. Allah'ın verdiği bu bilekte iş!” demiş.

Kılıç herkesin elinde var, kullanmasını bilemezsen para etmez ki... Silah da öyle.

Allah cümlesinin şefaatine nâil etsin bizi...

Burası çok dikkate şayan bir şeydir ki, Ashab-ı kiramın yiyecek ekmeği bile yoktu. Son derece zaruret sahipleriydi. Fakat o zaruretlerine mukabil düşmana karşı nasıl cansiperane müdafaa ediyorlardı ve taarruza da geçiyorlardı. Koca Kayser İmparatorluğu'nu, koca Bizans İmparatorluğu'nu dize getirdiler.

Kim? O ekmeği olmayan Arap çocukları. Bugün insanlar kıyameti koparıyorlar:

“—Açlıktan yapıyoruz bunu!”

Ne açlıktan yapması, dinsizlikten! Din yok ki... Din olmayınca açlığı bahane ediyorlar Açlıkta kabahat değil ki, dinsizlikte kabahat... Dini olan aç ölür, kimsenin ne malına taarruz eder, ne de onu yakar. Ama dini olmayınca;

“—Bu adam rahat yaşıyor. Ben aç öleyim, o müreffeh yaşasın olur mu?” der, çalar.

Geçen gün Yeni Cami'nin imam efendisi camisine giderken, sen arabaya bindir onu, götür bir yerde soy. Olacak şey mi bu?

Şu komşumuz da camiye gelirken şuracıkta yakalamışlar, otomobilden inmişler. Adamcağıza bıçaklarını çekmişler, elini de kesmişler.

“—Ne o?”

“—Para vereceksin!” demişler.

Sabah namazı vakti. Herkes camiye geliyor, onlar soygunculuk yapıyorlar. Bunlar fakirlikten değil, dinsizlikle imansızlığın iktizası...

Allah şerlerinden muhafaza etsin cümlemizi...

m.Ganimet Malını Almaktan Sakının!

Buhârî ve Ebû Nuaym, Sâbit ibn-i Râfi' RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵

إِيَّاكُمْ وَالْغُلُولَ، الرَّجُلُ يَغْشَى الْمَرْأَةَ قَبْلَ أَنْ
تَقْسِمَ، ثُمَّ يَرُدُّهَا إِلَى الْمَقْسِمِ؛ وَالرَّجُلُ يَلْبَسُ
الثَّوْبَ حَتَّى يَخْلِقَهُ، ثُمَّ يَرُدُّهُ إِلَى الْمَقْسِمِ؛ أَوْ
يَرْكَبُ الدَّابَّةَ قَبْلَ أَنْ تُخْمَسَ، ثُمَّ يَرُدُّهَا إِلَى
الْمَغْنَمِ

خ. فى تاريخه، والحسن بن سفيان، وابن مندة، وابن السكن، وأبو نعيم عن ثابت بن ربيع

RE. 174/13 (*İyyâküm ve'l-gulûle, er-raculü yağşe'l-mer'ete kable en tukseme, sümme yeruddühâ ile'l-makseme; ve'r-raculü yelbesü's-sevbe hattâ yuhlikahu; sümme yeruddühû ile'l-makseme; ev yerkebü'd-dâbbete kable en tuhmesse, sümme yeruddühâ ile'l- mağnemi.*)

(*İyyâküm ve'l-gulûle*) “Ganimete hile yapmaktan sakının! (*Er-raculü yağşe'l-mer'ete kable en tukseme*)

¹⁵ Ebû Nuaym. *Ma'rifetü's-Sahabe*, c.IV, s.237, no:1270; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.II. s.303, no:655; İbn-i Kâni', *Mu'cemü's-Sahabe*, c.I, s.335, no:196; Sâbit ibn-i Râfi' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.387, no:11047; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.348, no:9781.

Kişinin ganimet taksim edilmeden önce cariyeye yaklaşması, (*sümme yeruddühâ ile'l- maksemi*) sonra da onu getirip taksim yerine bırakması; (*ve'r- raculü yelbesü's-sevbe hattâ yuhlikahu*) gene bir adamın elbiseyi giyip yıpratması, (*sümme yeruddühû ile'l-maksemi*) sonra gidip taksim yerine bırakması; (*ev yerkebü'd-dâbbete kable en tuhmesa*) veya taksimden önce hayvana binmesi; (*sümme yeruddühâ ile'l- mağnemi*) sonra onu ganimet hayvanlarını içine iade etmesi aldatmadır.”

Eski devirlerde muharipler, kazandıkları ganimet denilen malı askerlere taksim ederlerdi. Bu taksimin humusa gitmeden evvel yapılması câiz değildir. Evvelâ dinin icabı olan beytülmale ait kısmı, beşte biri ayrılır, ondan sonra geri kalanı taksim olunurdu. Fakat tabii herkes malın bir kısmını, “Eh burada benim de hakkım var.” diyerek alsa; bir at alsa, bir hayvan alsa yahut bir kadın alsa... Sonra bunları götürüp yine teslim etse; bu kullanımlar taksimden evvel olduğu için câiz olmaz.”

n. Yatsıdan Sonra Oturmayın!

Abdü'r-Rezzak, İbn-i Cüreyc'den, o da Osman ibn-i Muhammed'den, o da Benî Seleme'den bir adamdan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶

¹⁶ Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.I, s.563, no:2139; İbn-i Cüreyc'den, o da Osman ibn-i Muhammed'den, o da Benî Seleme'den bir adamdan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.803, no:21483; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.X, s.342, no:9769.

إِيَّاكَ مُ وَالسَّمَرَ بَعْدَ ا لْعِشَاءِ الْآخِرَةِ، وَإِذَا
تَنَاهَقَتِ الْحُمُومُ مِنَ اللَّيْلِ، فَاسْتَعِيدُوا بِاللَّيْلِ مِنَ
الشَّيْطَانِ

(عب. عن ابن جريج عن عثمان بن محمد عن رجل من بنى سلمة)

RE. 175/1 (*İyyâküm ve's-semera ba'de'l-işâi'l-âhireti, ve izâ tenâhekati'l-humuru mine'l-leyli, fe'steîzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni.*)

(*İyyâküm ve's-semera ba'de'l-işâi'l-âhireti*)
“Yatsıdan sonra sohbetten sakının! (*Ve izâ tenâhekati'l-humuru mine'l-leyli*) Geceleyin merkepler anırdığı zaman, (*fe'steîzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni*) şeytandan Allah'a sığınınız!”

Bu yatsı namazından sonra oturmayı men eder. Ancak yatsı namazından sonra oturmak bazı meselelerde, mühim meselelerde câizdir. Ders okuyan bir çocuğun dersini biraz mütâlea edebilmesi için yahut bazı mühim adamların mühim bir meseleyi konuşmaları için toplantılar yapılabilir. Bu toplantılarda oturmalarına müsaade edilmiştir.

Fakat onun haricinde herkes camisinden çıktı mı, evine gitti mi abdestini tazeler, biraz namaz kılar, biraz Kur'ân okur, Allah'a şükreder, yatar. Vücudunu dinlendirir.

Gecenin yarısı geçtikten sonra tekrar uyanır. Çünkü dinlendi vücudu. Dinlenen vücut kalkar, abdestini alır, gece namazını kılar, ellerini açar Hakk'a tazarru ve niyaz eder, yalvarır.

Fakat yatsıdan sonra oturmuş, saat 12 olmuş, hatta 12'yi de geçmiş hatta hâlâ muhabbet...
“—Ama ne konuşuluyor?”

Fındık kabuğunu doldurmaz. Bunlara muhabbet denmez. Fındık kabuğunu doldurmayan dedikodudan ibaret şeyler. Bunların hepsi beş dakikada veyahut 10 dakikada hallollunacak meselelerdir. Bu 10 dakikada hallollunacak meseleyi uzatırlar da uzatırlar.

Niye? Vakit geçsin de ondan sonra yatalım.

Bu Peygamber'in emrine muhalif. Zikir etsen de muhalif. Yatacaksın, dinleneceksin gece kalkıp zikredeceksin. Gece kalkıp namazını kılacaksın.

O bazı büyükler varmış geceleri hiç uyumuyormuş. Onlarla biz kıyas olamayız. Onlar müstesna adamlar. Geceleri kalkarlar, hiç uyumazlar. Pek çok böyle kimseler var ki, gece uyumamışlar. Başta imamımız İmam Azam; kırk sene yatsı namazının abdestiyle sabah namazını kılmış. Ne bahtiyarlık!

Bunun gibi pek çokları var. Bunlar müstesna insanlar. Biz de Rasûlüllah'ın gösterdiği yol üzerinde gitmek için, yatsı namazını kıldık geldik mi abdestimizi tazeleriz, hiç olmazsa dört rekât bir namaz kılarız. Borç namazımız varsa biraz da borç namazımızdan kılarız. Yatarız dinleniriz, gece mümkün olduğunca kalkar, bir de gece namazını kılarız. Tekrar yatarız, sabaha yine hazır olarıktan, neşeli olarıktan geliriz.

Bizim yolumuz budur, zuâfâ yolu...

o.Yalan Yeminden Sakının!

Hatîb-i Bağdâdî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷

إِيَّاكَ مُ وَالْيَمِينِ أَل فَاجِرَةَ، فَإِنَّ هَا تَذَرُ الدِّيَارَ
بَلَاقِ عَ، وَالْكَذِبِ ك ل ه إِثْمُ

(خط. فى المتفق والمفترق عن على)

RE. 175/2 (*lyyâküm ve'l-yemîne'l-fâcireti, feinnehâ tezeru'd- diyâra belâkîa, ve'l-kezibü küllühû ismün.*)

(*lyyâküm ve'l-yemîne'l-fâcireti*) “Yalan yeminden sakının! (*Feinnehâ tezeru'd-diyâra belâkîa*) Çünkü o ülkeleri harab eder. (*Ve'l-kezibü küllühû ismün*) Yalanın hepsi günahtır.”

Allah hepimizi bu dil alışkanlığından muhafaza etsin... Bazı ufak esnaflar vardır ki yemine alışmışlardır. Meselâ pırasasatıyor, patates satıyor, soğan satıyor. ehemmiyetsiz şeyler yani. Kilosuna 10 kuruş ister meselâ...

“—Yedi buçuğa vermez misin?” dersin.

“—Vallâhi olmaz!” der.

Olur ama bu yemini işte o araya sokuyor işte. Bu câiz olmayan bir şey artık. Hatta büyük satışlarda da olsa, yine ortaya Allah'ın ismini koymamalı. Alırsa alır, almazsa almaz; ne yapalım! Yeminle mi satacaksın malını?

¹⁷ Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müfterik*, c.II, s.135, no:288; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.138; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.96, no:44052; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.354, no:9799.

Bunlar yalan olursa, insanın üzerine büyük günahları getirir. Yalan zaten hepsi günahdır. Bir de bunu yeminle tekit ediyorsun, o zaman oluyor günah-ı kebâir...

Günah-ı kebâiri, yâni büyük günahları şöyle saymışlar:

- 1.Allah'a şirk etmek.
- 2.Valideyne âsi olmak.
- 3.Adam öldürmek.
- 4.Bir de yalan yere yemin etmek.

Bunlara da dikkat edeceğiz.

ö. Yol Üzerinde Oturmayın!

Ebû Dâvud. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸

إِيَّاكَ مُ وَالْجَلَّ وَسَّ عَلَى الطَّرِيقَاتِ، فَإِنْ أَبَيْتَ مُ
فَأَعْطِ وَالطَّرِيقَ حَقَّهُ؛ غَضَّ الْبَصَرِ، وَكَفَّ الْأُذَى،
رَدَّ السَّلَامِ، وَالْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ، وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ،

نُكِرَ، وَإِرْشَادِ السَّبِيلِ

(د. عن أبي هريرة)

RE. 175/3 (*İyyâküm ve'l-cülûse bi't-turukâti, fein ebeytüm fea'tu't-tarîka hakkahû; gaddu'l-*

¹⁸ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.441, no:4181; Ebû Hüreyre RA'dan. Buhârî, *Sahîh*, c.VIII, s.351, no:2285; Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.46, no:3960; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.36, no:11327; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.89, no:13221; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.297, no:958; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.175, no:148; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.441, no:1247; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.224, no:449; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtâre*, c.I, s.178, no:307; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.385, no:1549; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

basari, ve keffü'l-ezâ, ve reddü's-selâmi, ve'l-emru bi'l-ma'rûfi, ve'n-nehyü ani'l-münkeri, ve irşâdü's-sebîli.)

(Iyyâküm ve'l-cülûse bi't-turukâti) “Yollar üzerine oturmaktan sakının! *(Fein ebeytüm fea'tu't-tarîka hakkahû)* Eğer oturmuşsanız, yola hakkını verin! *(Gaddu'l-basari)* Onlar da: Gözü yummak, *(ve keffü'l-ezâ)* eza veren şeylerin kaldırılması, *(ve reddü's-selâmi)* selâmın iadesi, *(ve'l-emru bi'l-ma'rûfi)* maruf ile emretmek, *(ve'n-nehyü ani'l-münkeri)* münkerden nehyetmek, *(ve irşâdü's-sebîli)* ve soranlara yol ta'rif etmektir.”

Bu yol üzerlerinde durup konuşmalar çok yapılıyor. Yol kimsenin hakkı değildir, oradan gelip geçecek insanlar. Hele bazı arabacılar arabalarını durduruyorlar. Bir muhabbet olsun yahut bir şey olsun.

Durmaya hakkın yok. Hele bugün eski güne de benzemez artık. Herkes akın halinde arabalar geliyor. Bir kişi durdu muydu arkada 100 tane araba sıralanıyor.

Niçin? O adam bir şey söyleyecek.

Sırası değil, onu başka bir zamanda başka yerde yap. Yolun hakkını verin, durmayın yolda.

Yolun hakkı nedir:

1. Gözleri yummak.

Niçin? Gelen geçene bakmayacaksın yani orada.

Gözün yumacaksın. Hele bugün... Eski zamanda herkes mesture idi. Baksan da hoş bakmasan da hoş, bir şey göremezsin. Fakat bugün her şey meydanda, onun için gözü yummak şart.

2.Kimseye de eza etmemek.

3.Selâm verirlerse, “*Ve aleyküm selâm*” diyerek, selâm verenlerin selâmını alacaksınız.

4.Emr-i ma’ruf yapacaksınız, Allah’ın emrini söyleyeceksin.

5.Fenalık varsa, onlardan men etmeye çalışacaksınız.

6.Yollarını kaybedenler varsa, onlara da yollarını tarif edeceksin.”

Kolay değil.

p. Soğan Sarımsak Yeyince Mescidimize Gelmeyin!

Taberânî ve Ziyâü’l-Makdîsî, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹

إِيَّاكُمْ وَهَاتَيْنِ الْبَقْلَتَيْنِ الْمُنْتِنَتَيْنِ أَنْ تَأْكُلَ
وَهُمَا، وَتَدْخُلَ وَمَسَاجِدَنَا؛ فَإِنْ كُنْتُمْ لَبَدًا

أَكْلِيهِمَا، فَاقْتُلُوهُمَا بِالنَّارِ قَتْلًا

(طس. ض. عن أنس)

¹⁹ Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IV, s.76, no:3655; Heysemî, *Mecma’z-Zevâid*, c.II, s.126, no:1994; Ziyâü’l-Makdîsî, *el-Ehâdîsü’l-Muhtare*, c.II, s.312, no:1740; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.267, no:40907; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.X, s.361, no:9818

RE. 175/4 (*lyyâküm ve hâteyni'l-baklateyni'l-müntineteyni en te'külû hümâ, ve tedhulû mesâcidenâ; fein küntüm lâbüdde âkilîhimâ, fa'ktülûhümâ bi'n-nâri katlen.*)

(*lyyâküm ve hâteyni'l-baklateyni'l-müntineteyni en te'külû hümâ, ve tedhulû mesâcidenâ*)
“Kokusu olan şu iki sebzeyi (soğan ve sarımsak) yiyip de mescidlerimize girmekten sakının! () Eğer onları yemeniz lazımsa, iyice ateşte öldürünüz.”

Şimdi sigara içenler bunu iyi hesaba katmalılar.

Sigara Rasûlullah'ın zamanında yoktu. Sigara belki 200 belki 300 sene evvelce meydana gelen bir hadisedir. Bir ot. Fakat Resûlullah'ın zaman-ı saadetlerinde soğan ile sarımsak var idi. Bu soğan ile sarımsağı bugün de kullanıyoruz, yiyoruz. Hoşumuza da gidiyor, yemeklerimize de lezzet veriyor. Bir gıda da temin ediliyor kendilerinden.

Fakat kendilerinin bir kokusu var tabii. Soğan kokusu, sarımsak kokusu mâlum bir kokudur. Herkes için, çoğu insanlar bunun kokusundan nefret ederler, hoşlanmazlar. Bir insanın yanına ağzı soğan kokan, sarımsak kokan bir adam gelirse, onun yanından kaçmaya çalışır.

Halbuki sigaranın yanında bunlar yıkanmıştır yani. Zemzemle yıkanmış diyeceği geliyor insanın. Sigaranın yanında soğan ve sarımsak mübah bir şey... Yenmesi lazım ama, bunların çiğ olarak yenmesine Rasûl-ü Ekrem cevaz vermiyor da sigaranın içimine acaba cevaz verir mi dersiniz?

Yukarıda da dedi,

“—Malınızın israfından sizi men ederim.”
Söyleyebilir misiniz ki sigara israf değildir?

Bir sigara bilmem kaç paraya mal olur, kibrit ile beraber insana?

Bir insan ister zengin olsun ister fakir olsun...
Sen, “Ben zenginim, bunu içmemde beis yoktur!” deme. Onun parasını bir fakire verirsen, sevap kazanırsın. Fakat fakir isen çoluğunun çocuğunun nafakasına el atmış oluyorsun. Onların nafakasından kesiyor, kendi keyfin için o zıkkım ve pis olan şeye harcıyorsun.

Geçen gazetede okudum, bilmem doğru bilmem yanlış. İngiltere’de 75.000 kişinin sigaradan öldüğünü yazıyordu. Siz de okumuşsunuzdur.

Sigara bu kadar adam öldürür mü? Kim bilir kaç yüz bin tanesini öldürüyor ama haberimiz yok.

Niçin? İşte onun zifiri içimizi ne yapıyor kim bilir.

Bir radyo konuşmasında dinlediydim galiba, diyor ki:

“—Sigarayı al, çek, bir mendilin ipekli mendiline
“Püf! de, üfür. Bak ne göreceksin orada? Nasıl ona tesir ediyor.” diyor. “Veya bir yılanın deliğine sigarayı çek deliğine üfür, bak yılan nasıl çıkar delikten.” diyor. Böyle birçok şeyler saymışlardı.

Sigara haddi zatında hiç de metholunacak bir şey değil. Onu içmek, nefs-i emmârenin arzularına tebeiyetten başka bir şey değildir. Allah o beladan kurtarsın...

Bak belâ, alışkanlık çok kötü şeydir. Bir kere alıştı mıydı insan, alıştığı şeyi kolaycacık terk edemiyor. Ben de öyle, alıştığım bir şeyi kolaycacık terk edemiyorum. Alışkın olduğun şeyi terk etmek çok zordur. Alışmamak en iyisi...

Benim rahmetli babam pek çok içerdi. Fakat sonra bir hasta oldu, doktor dedi ki içmeyeceksin, içersen ölürsün. O ondan sonra cebine üzüm, leblebi doldururdu. O üzüm leblebiyi yerdi. Bizim evde tütün çok olduğu halde biz de alışmadık, alışamadık ne hikmetse. Cenâb-ı Hak alıştırmadı.

Bol o zaman. Sepetlerle tütün bulunurdu, babamız rahmetli de içerdi. Ama sonra terk etti el-hamdü lillah.

Zararı mala da var vücuda da var.

Niçin? Tıkıyor ciğer yollarını, nefes yollarını. Çeşitli öksürükler, bilmem neler ârız oluyor.

Onun için, Cenâb-ı Peygamber şimdi soğanla sarımsağı, onu çiğ olarıktan yemekten bizi men ediyor. Muhakkak yenmesi lazım geliyorsa pişirirsiniz öyle yersiniz. Ki o zaman kokusu mümkün mertebe azalmış olur.

r. Yemeđi Sıcak Yemekten Sakının!

Abdü'r-Rezzak, Hıtâb ibn-i Muhammed'den rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰

إِيَّاكَ مُ وَالطَّعَامَ الْحَارَّةَ، فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْبَرَكَةِ،
وَعَلَيْكَ مُ بِالْبَارِدِ، فَإِنَّهُ أَهْنَأُ وَأَعْظَمُ بَرَكَةً

(عبد الرزاق عن خطاب بن محمد عن أبيه عن جده وضعفه)

RE. 175/5 (*İyyâküm ve't-taàme'l-hârra, feinnehu yezhebü bi'l- bereketi; ve aleyküm bi'l-bâridi, feinnehû ehneü ve a'zamü bereketen.*)

(*İyyâküm ve't-taàme'l-hârra*) “Yemeđi sıcak yemekten sakının! (*Feinnehu yezhebü bi'l- bereketi*) Çünkü o yemeğin bereketini giderir. (*Ve aleyküm bi'l-bâridi*) Size soğuk yemenizi tavsiye ederim. (*Feinnehû ehneü ve a'zamü bereketen*) Çünkü onun yenmesi daha afiyetli ve bereketi de daha büyüktür.”

Yemeklerin sıcak yenmesini istemiyor Efendimiz. Yemekler sıcak olursa, yiyemezsiniz. İşte ağzınız yanar, kim bilir daha ne gibi zararları vardır. Ondan men ediyor. Hele Arabistan gibi bir memlekette sıcak yemeğin daha zararlı olduğunu beyan ediyor. En zararlarından birisi de, “Bereketi gider.” diyor. Yersin karnın doymaz.

²⁰ İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.132; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.I, s.332, no:753; Hıtâb ibn-i Muhammed babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.233, no:40713; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.233 no:40713.

s.Kırmızı Renkten Sakının!

Taberânî, Umran ibn-iHusayn RA'dan; İbn-i Asâkir, Abdurrahman ibn-i Yezid ibn-i Râşid RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹

إِيَّاكُمْ وَالْحُمْرَةَ، فَإِنَّهَا أَحَبُّ الزَّيْنَةِ إِلَى الشَّيْطَانِ

(طب. عن عمران بن حصين؛ كر. عن عبد الرحمن بن زيد بن رافع)

RE. 175/6 (*İyyâküm ve'l-humrate, feinnehâ ehabbü'z-zîneti ile's-şeytâni.*)

(*İyyâküm ve'l-humrate*) “Kırmızı renkten sakının! (*Feinnehâ ehabbü'z-zîneti ile's-şeytâni*) Çünkü o, zînetin şeytana en sevimli olanıdır.”

Kırmızı renkli kumaşlardan yapılan esvaplardan men etmiş. Çünkü şeytanın en çok sevdiği renk kırmızı renktir. Binâen aleyh siz bu kırmızı renge pek özenmeyin!

Halbuki kadınlar da bu kırmızıyı çok severler.

²¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.148, no:317; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.386, no:1555; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.228, no:8568; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.353, no:7708; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.193, no:6327; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.228, no:8569; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.325; Râfi ibn-i Yezid es-Sakafî RA'dan.

Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.631, no:2789; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*, c.I, s.259; Abdurrahman ibn-i Yezid ibn-i Râşid RA'dan.

İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.718; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

t. Tartışmadan Sakının!

Taberânî, Beyhakî ve İbn-i Asâkir, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²

إِيَّاكَ مُ وَمَ شَارَّةَ النَّاسِ، فَإِنَّ ه تَدْفِنُ الْغُرَّةَ، وَتَ
ظَهَرَ الْعُرَّةَ

(طب. هب. كر. عن أبي هريرة)

RE. 175/7 (*lyyâküm ve müşârrete'n-nâsi, feinnehâ tedfinü'l- gurrate, ve tüzhiru'l- urrate.*)

(*lyyâküm ve müşârrete'n-nâsi*) “İnsanlarla mücadeleden, tartışmadan sakının! Şerden uzak olun! (*Feinnehâ tedfinü'l- gurrate*) Bu mücadeleler gözünüzün nurunu giderir, (ve *tüzhiru'l- urrate*) ve içerideki yaraları, ayıpları meydana çıkarır.”

İnsanlar birbirlerine kızdıkları vakit, söylemediği birçok sözleri de ilave eder söylerler. Onun için iyi değildir.

²² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.343, no:8444; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LV, s.4; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.38, no:37; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.549, no:7843; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XLI, s.290, no:44944.

u. Hayvanların Sırtını Kürsü Edinmeyin!

Ebû Dâvud ve Begavî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²³

إِيَّاكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا ظُهُورَ دَوَابِّكُمْ مَنَابِرَ، فَإِنَّ
اللَّيْمَانَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِيَتَبَلَّغَكُمْ إِلَى بَلَدٍ لَمْ تَكُنْ
وَأَبَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ، وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ
الْأَرْضِ فَعَلَيْهَا فَاقْضُوا حَاجَتَكُمْ

(د. والبغوى عن أبى هريرة)

RE. 175/8 (*lyyâküm en tettahizû zuhûra devâbbiküm menâbira, feinna'llàhe innemâ sehharahâ li-tübelliğaküm ilâ beledin lem tekûnû bâliğîhi illâ bi-şikkı'l-enfüsi, ve ceale lekümü'l- arda fealeyhâ fa'kdù hâceteküm.*)

(lyyâküm en tettahizû zuhûra devâbbiküm menâbira) “Hayvanlarınızın sırtlarını kürsü edinmekten sakının!”

Hayvanların sırtında durup saatlerce konuşma yapmayın! (*Feinna'llàhe innemâ sehharahâ li-tübelliğaküm ilâ beledin lem tekûnû bâliğîhi*) Muhakkak ki Allah onları, güçlkle erişebileceğiniz memleketlere kolaylıkla

²³ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.123, no:2204; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.255, no:10115; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.484, no:11083; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.31, no:26; Beyhakî, *Âdâb*, c.II, s.374, no:638; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXVII, s.212; Ebû Hüreyre RA'dan.

ulaşabilesiniz diye size musahhar kılmıştır. (Ve ceale lekümü'l-arda fealeyhâ fa'kdü hâceteküm) Allah, ihtiyaçlarınızı üzerinde karşılayabilesiniz diye arzı sizin için yaratmıştır.”

ü. Geceleyin Yola Oturmayın!

İbn-i Mâce, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁴

إِيَّاكَ مُ وَالتَّعْرِيسَ عَلَى جَوَادِّ الطَّرِيقِ، وَالصَّلَاةَ
عَلَيْهَا؛ فَإِنَّهَا مَأْوَى الْحَيَاتِ وَالسِّبَاعِ، وَقَضَاءَ
الْحَاجَةِ عَلَيْهَا، فَإِنَّهَا مِنَ الْمَلَاعِنِ

(.عن جابر)

RE. 175/9 (*İyyâküm ve't-ta'rîsü alâ cevâdi't-tarîki, ve's-salâte aleyhâ; feinnehâ me've'l-hayâti ve's-sibâi, ve kadâe'l-hâceti aleyhâ, feinnehâ mine'l-melâini.*)

(*İyyâküm ve't-ta'rîsü alâ cevâdi't-tarîki*)
“Geceleyin yol üzerinde istirahat etmekten sakının! (*Ve's-salâte aleyhâ*) Oralarda namaz da kılmayın! (*Feinnehâ me've'l-hayâti ve's-sibâi*) Çünkü yollar, geceleyin yılanların ve yırtıcıların geçtiği yerlerdir.”

²⁴ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.394, no:324; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.721, no:17566; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.335, no:9752.

Bakın yol olduğu için, bu yolda namaz kılmaya da müsaade yok. Herkesin geçimine aittir orası. Orası namaz kılınacak yer değil.

(*Ve kadàe'l-hâceti aleyhâ*) “Bir de yolların üzerini kazai hacetle kirletmeyin! (*Feinnehâ mine'l-melâini*) Çünkü bir lâneti celbe sebep olur.”

İnsanların geçeceği yerdir. Oraya gelen insanlar sonra size lânet eder:

“—Allah belasını versin bu herifin! Bak yapacak yer bulamamış da gelmiş nereye yapmış!” derler.

Ondan da sakının! Lânet olunacak şeyleri üzerinize çekecek hallerden uzak kalın!

v.Visal Orucu Tutmayın!

Buhârî ve Müslim, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁵

إِيَّاكَ مُ وَالْوِصَالَ، قِيلَ: إِنَّكَ ت وَاصِلٌ، قَالَ: إِنَّكَ مُ
لَسْتُ مُ فِي ذَلِكَ مَثَلِي، إِنِّي أَبِيتُ فِي طُعْمِ نِي رَبِّي
وَيَسْقِينِي، فَآكَلْتُ وَأَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَطِيقُ وَنَ

(خ.م. عن أبي هريرة)

²⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.VII, s.72, no:1830; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.401, no:1847; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.237, no:7228; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.282, no:8158; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.14, no: 1703; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.343, no:3576; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.188, no:2796; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.387, no:1559; Ebû Hüreyre RA’dan.

RE. 175/10 (*lyyâküm ve'l-visâle, kîle: İnneke tûvâsilü, kàle: İnnéküm lestüm fî zâlike mislî, innî ebîtü yût'imunî rabbî ve yeskînî, fe'klefû mine'l-ameli mâ tûtîkûne.*)

Efendimiz SAS oruca niyet ederler, orucunu bir gün, iki gün, üç gün birbirine eklerlerdi. Buna *visâl* deniyor.

(*lyyâküm ve'l-visâle*) “Size visalden men ederim.”

(*Kîle*) Denildi ki: (*İnneke tûvâsilü*) “Bizi men ediyorsunuz ama siz de visal orucu tutuyorsunuz!”

Ha o zaman dedi ki:

(*İnnéküm lestüm fî zâlike mislî*) “Siz benim gibi değilsiniz ki! (*İnnî ebîtü yût'imunî rabbî ve yeskînî*) Ben yatarım, fakat Rabbim beni yedirir ve içirir, doyurur. Yâni ben hissetmem o açlığı. Ama siz benim gibi olmadığınızdan dolayı bugünün orucunu yarına, yarının orucunu da öbür güne böyle eklemeyin!”

İsmail Hakkı Bursevî'nin tefsirinde gördüm:

“—Takati olanların yapmasına izin vardır. Takati varsa, genç adam kuvvetli adam, eklemek suretiyle yapabilir.” diyor.

Fakat yapmamak daha a'lâdır.

(*Fe'klefû mine'l-ameli mâ tûtîkûne.*) “Amelden de gücünüz yetebildiğini yapın! Gücünüzün yetmediğini kendinize yüklemeyin!”

y.Çok Yemin Etmekten Sakının!

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Neseî, İbn-i Mâce ve İbn-i Cerîr, Ebû Katâde RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁶

إِيَّاكُمْ وَكَثْرَةَ الْحَلْفِ فِي الْبَيْعِ، فَإِنَّهُ يَنْفِقُ، ثُمَّ

يَمْحَقُ

(حم.م.ن.ه. وابن جرير عن أبي قتادة)

RE. 175/11 (*lyyâküm ve kesürete'l-halifi fi'l-bey'i, feinnehû yüneffiku, sümme yemhaku.*)

(*lyyâküm ve kesürete'l-halifi fi'l-bey'i*)

“Mal satarken çok yemin etmektan sakının!

(*Feinnehû yüneffiku, sümme yemhaku*) Bu önce

size bir para kazandırır ama arkasından çabucak

kaybettirir, sizi perişan eder.”

z.Su-i Zandan Sakının!

Mâlik, Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

²⁶ Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.316, no:3015; Neseî, *Sünen*, c.XIII, s.477, no:4384; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VI, s.455, no:2200; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.297, no:22597; Beyhakî. *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.265, no:10190; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.6, no:6053; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.401; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.IV, s.47, no:1360; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.476, no:4592; Ebû Katâde RA'dan.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁷

إِيَّاكَ مُ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَوَلَّ
تَحَسَّسَ وَا، وَوَلَّ تَجَسَّسَ وَا، وَوَلَّ تَنَافَسَ وَا، وَوَلَّ
تَبَاغَضَ وَا، وَوَلَّ تَدَابَرَ وَا، وَوَلَّ وَكَّ وَا عِبَادَ اللِّ
إِخْوَانًا؛ وَوَلَّ تَحَاسَدَ وَا، وَوَلَّ يَخْطُبُ الرَّجُلُ عَلَى
خُطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَنْكِحَ، أَوْ يَتْرُكَ

(مالك. حم. خ. م. د. ت. عن أبي هريرة)

RE. 175/12 (*lyyâküm ve'z-zan, feinne'z-zanne ekzebü'l-hadîs, ve lâ tehassesû, ve lâ tecessesû, ve lâ tenâfesû, ve lâ tebâğadû, ve lâ tedâberû, ve kûnû ibâda'llâhi ihvânen; ve lâ tehâsedû, ve lâ yahtübü'r-racülü alâ hıtbeti ahîhi hattâ yenkiha ev yetrukü.*)

(*lyyâküm ve'z-zan, feinne'z-zanne ekzebü'l-hadîs*) “Kötü zandan kendinizi koruyun! Çünkü en yalan söz budur.”

(*Ve lâ tehassesû*) “Birbirinizin eksikliğini görmeğe ve işitmeye çalışmayın! (*Ve lâ tecessesû*) Birbirinizin, husûsî ve mahrem hayâtınızı da araştırmayın!”

²⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.1976, no: 4849; Müslim, *Sahih*, c.IV, s.1985, no: 2563; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.356, no:1988; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.280, no:4917; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.312, no: 8103; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.222, no:8461; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.V, s.295, no: 6702; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.500, no: 5687; Mâlik, *Muvatta'*, c.II, s.907, no: 1616; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.330, no:2533; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.459, no:392; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.86, no:44026; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.324, no: 867; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.X, s.345, no:9778.

(*Ve lâ tenâfesû*) “Bir de almayacağınız bir malı, alıcıyı zarara sokmak için arttırmayın!
(*Ve lâ tebâğadû*) “Birbirinize buğz etmeyin, kızmayın!”

(*Ve lâ tedâberû*) “Birbirinize arkanızı çevirip küsmeyin! Küssüp de birbirinize sırt çevirmeyin!
(*Ve kûnû ibâda’llâhi ihvânen*) Ey Allah’ın kulları, birbirinizle samimi kardeş olun!”

(*Ve lâ tehâsedû*) “Birbirinize hased de etmeyin!”

(*Ve lâ yahtübü’r-racülü alâ hıtbeti ahîhi hattâ yenkiha ev yetrukü*) “Bir de bir kimse kardeşinin, evlenme teklifinde bulunduğu kadına, o nikâhlanıncaya veya vaz geçinceye kadar tâlip olmasın!”

Bu uzun bir hadis, izahı da uzun olur. Bunu gelecek dersimize bırakalım!

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikat-ı samadaniyesine mazhar eylesin... Peygamber SAS’in izi üzerine yaşayıp ölen bahtiyar kullarının arasına bizleri de kabul etsin...

Li’llâhi’l-fâtihah!

Mehmet Zahid Kotku

İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

